

De Oosterhamrikzone als ecologische verbinding

Geachte leden van de raad,

Als we het recent gepresenteerde Bomenplan van de Gemeente volgen is Groningen in 2075 een *Urban Forest*, een ecologisch paradijs, een heerlijke stad om te wonen. Om daar te komen moeten we nu niet de verkeerde dingen doen. Dat klinkt logisch, maar als je geen aandacht hebt voor een paar belangrijke woorden, dan gaat het zomaar weer mis. Die woorden zijn: **inheems, biodivers, verbonden, gelaagd, organisch, natuur**. Ik herhaalt: inheems, biodivers, verbonden, gelaagd, organisch, natuur.

We kennen allemaal het verhaal van het Zuiderpark, maar recenter ging het bijvoorbeeld nog gruwelijk mis aan de Bloemsingel, zeg op de kop van de Oosterhamrikzone, waar Infrastructuurbedrijf Avitec vlak voor de zomer 5000 vierkante meter 'schone aarde' heeft afgegraven en vervangen door 'verrijkte – dure – aarde'. Duizenden dure plantjes en boompjes werden aangeplant. Een team van tien man met grote graafmachines had er acht weken werk aan, het kostte tonnen. En wat blijkt? De plantjes en bomen (vooral exoten uit Azië en Amerika's en cultivars) hebben bijna allemaal een biodiversiteits-stimulerende waarde van plastic. Sterker: een aantal exoten is zelfs agressor naar gezonde inheemse soorten toe. En in die verrijkte schone aarde blijkt zomaar ineens de invasieve exoot heermoes te groeien. En nu is er maandelijks duur onderhoud nodig. Goed voor de portemonnee, maar niet voor de stad.

Zo moet het dus niet. Klein detail: de Gemeente stelde zelf het beplantingsschema op. Avitec en Sight Landscaping voerden het klakkeloos uit.

Wat wil je wel? Inheemse planten met een hoge biodiversiteitswaarde, die organisch door elkaar heen groeien. Laag op de bodem, hoger als struiken, met een paar prachtige grote bomen als kroon op het systeem, zoals biodiversiteitskampioen de zomereik en in het water West-Europese klassiekers als de gele lis en lisdodde. Dat wil je niet alleen voor die paar insectjes maar heel plat gezegd ook voor onszelf. **Een gezond biodivers ecosysteem gaat namelijk beter om met wateroverlast, droogte, hitte en echte natuur is – dat heeft de wetenschap ook ontdekt – een boost voor je mentale en fysieke gezondheid. Gezonde verbonden natuur kan onze stad redden van onleefbaarheid, burn-out en depressie.**

We willen dus geen exoten, geen cultivars, geen symboolbomen, status-exoten, pronkparken, afvinkbloemetjes en excuusstruiken, die in mono-cultuurvakken zijn aangeplant. En dus ook niet van die prachtige magnolia's of Japanse kersenbomen, die mooi op een rij langs de weg staan.

En daarvoor is het misschien slim om samen te werken met een ecologisch werkend hoveniersbedrijf met het hart op de goede plek en het niet zomaar over te laten aan een bedrijf dat doet in asfalt aanleggen en stenen stapelen en grote commerciële belangen heeft.

Dat wil ik graag even meegeven voor de Oosterhamrikzone. Ik denk en help graag mee.

Hoe maak je van de Oosterhamrikzone een ecologisch paradijs?

Om te helpen het heel concreet te maken, heb ik AI-bot Perplexity gevraagd een plan te maken om van de Oosterhamrikzone een waar ecologisch paradijs te maken. Er zijn daarvoor een aantal extra en strengere uitgangspunten nodig dan die nu in het gemeentelijke ontwerp staan. Het fundament is: kies **uitsluitend inheemse soorten**, werk in lagen (bodem, kruiden, struiken, bomen, waterplanten), bevorder spontane ontwikkeling, en ontwerp robuuste verbindingen met water, park, oude tuinen en 'wilde' stadsranden. Zo trek je niet alleen tal van algemene insecten, vogels en kleine zoogdieren, maar komen mogelijk ook kansrijke Rode Lijst-organismen daadwerkelijk terug.

Waar gaat het vaak mis?

- Te veel 'schone aarde' en verrijken → verdunning van lokale bodem, verlies van zadenbank, zwakke planten, torenhoge onderhoudskosten.
- Gemeenteplantsoenen met (half-)exoten, cultivars & gespreide monocultuur → lage biodiversiteitswaarde, agressie exoten, verstoorde ecologie.
- Geen gelaagd systeem: te weinig variatie tussen kruidlaag, struiken, bomen, waterplanten.

Wat wil je wél? Kruidlaag en ruigten

- **Brandnetel** (*Urtica dioica*),
- **knoopkruid** (*Centaurea jacea*),
- **Fluitenkruid** (*Anthriscus sylvestris*),
- **kleine ratelaar** (*Rhinanthus minor*),
- **kamgras** (*Cynosurus cristatus*, Rode Lijst),
- **wilde peen** (*Daucus carota*),
- **zuring** (*Rumex acetosa/obtusifolius*),
- **guldenroede** (*Solidago virgaurea*),
- **blaassilene** (*Silene vulgaris*),
- **dotterbloem** (*Caltha palustris*),
- **wilde reseda** (*Reseda lutea*),
- **watermunt** (*Mentha aquatica*),
- **grote kattenstaart** (*Lythrum salicaria*),
- **valeriaan** (*Valeriana officinalis*),
- **blaaspijppgras** (*Holcus lanatus*).

Struiklaag

- **Meidoorn** (*Crataegus monogyna/laevigata*)
- **Hazelaar** (*Corylus avellana*)
- **Vuilboom/sporkehout** (*Frangula alnus*)
- **Sleedoorn** (*Prunus spinosa*)
- **Gelderse roos** (*Viburnum opulus*)
- **Veldesdoorn** (*Acer campestre*)
- **Rozen** (*Rosa canina, rubiginosa*)

Bomen

- **Zomereik (*Quercus robur*)** – biodiversiteit-kampioen
- **Wilg (*Salix* soorten)** – natte buffer, insectenparadijs
- **Els (*Alnus glutinosa*)** – natte/moerasachtige grond
- **Lijsterbes (*Sorbus aucuparia*)** – vruchtdragend, vogelsoort
- **Berk (*Betula pendula/pubescens*)** – pionier, insectenhost

Oever- en waterplanten

- **Krabbenscheer (*Stratiotes aloides*, Rode Lijst, Groene glazenmaker-libel)**
- **Dotterbloem (*Caltha palustris*)**
- **Lisdodde (*Typha latifolia*)**
- **Grote waterweegbree (*Alisma plantago-aquatica*)**
- **Waterviolier (*Hottonia palustris*)**
- **Oeverzegge (*Carex riparia*)**
- **Grote kattenstaart (*Lythrum salicaria*)**

Rode Lijst-kansen en doelsoorten

Met deze aanpak stimuleer je vestiging van onder andere:

- Groene glazenmaker-libel (Afhankelijk van krabbenscheer)
- Ringslang, poelkikker, amfibieën
- Citroenvlinder, dagpauwoog, kleine vos
- Zeldzame muizen, hermelijn, vleermuizen (baardvleermuis, meervleermuis)
- Diverse Rode Lijst kruiden en schimmels zoals eikhaas en akkerpaddenstoelen.

Aanvullende adviezen voor een paradijs:

- Werk met **organisch gevormde structuren**: meng de laagjes, zaai grootschalig wilde inheemse mengsels, geef verstoorde bodem tijd om te ontwikkelen – niet alles ‘schoon’ maken.

- **Minimaal maaien**, gefaseerd, met open plekken; laat takkenwallen, dood hout, compost- en rommelplekken voor schimmels en bodemdieren.
- Gebruik GEEN turf, geen exoten, geen cultivars, niet “excuusbloemetjes”.
- Leg een **bloemrijke, inheemse polderzoom** en natte ecologische oevers langs het kanaal.
- Verbeter de verbinding met het Kardingse-gebied en stadsparken: een **ecologische corridor**, geen geïsoleerd “perk”.

En dus nogmaals:

- **Inheems**: alleen soorten uit eigen regio, geen tuincentrum-exoten, geen ‘rare’ cultivars uit Azië, of de Amerika’s.
- **Biodivers**: gelaagd systeem, veel verschillende soorten die elkaars ecologie versterken.
- **Verbonden**: maak verbinding met bestaande natuur en water, geen eilandjes.
- **Organisch & natuur**: laat spontane ontwikkeling toe, werk met natuurlijke processen.

Ik denk en help graag mee

Bijvoorbeeld ook met het helpen opzetten van een Groenlab om samen met de buurt en mensen die er echt verstand van hebben iets moois en gezonds te laten ontstaan.

Groet,

Ritzo ten Cate